

EUROPEISKA UNIONENS
DOMSTOL

ÅRSRAPPORT 2018

EN ÖVERSIKT

"Europeiska unionens
domstol är en garanti för
att EU-rätten ska gälla för
500 miljoner medborgare"

curia.europa.eu

ÅRSRAPPORT 2018

En översikt

Europeiska unionens domstol är en av EU:s sju institutioner.

Domstolen är EU:s rättsskipande myndighet och har till uppgift att säkerställa att EU-rätten iakttas och samtidigt se till att fördragen tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt. Domstolen bidrar till att bevara de värden som ligger till grund för unionen och verkar för att stärka den europeiska integrationen genom sin rättspraxis.

Europeiska unionens domstol är indelad i två instanser: domstolen och tribunalen.

Innehållsförteckning

Förord av domstolens ordförande	5
1 År 2018 i korthet	
A/ Året i bilder	8
B/ Året i siffror	18
2 Den dömande verksamheten	
A/ Tillbakablick på årets viktigaste domar	22
B/ Nyckeltal för den dömande verksamheten	42
3 Ett år präglad av öppenhet och dialog	
A/ Större evenemang.....	48
B/ Nyckeltal	52
4 En administration i rättsskipningens tjänst	
A/ En ständig strävan efter effektivitet.....	56
B/ Siffror och projekt.....	63
5 Framtidsvisioner	67
6 Håll dig uppdaterad!	70

The background of the image is a tall, modern building with a distinctive golden-brown facade made of vertical and horizontal slats, creating a grid-like pattern. To the left of the building, a row of flags is visible, including the Swedish flag (blue and yellow) and the European Union flag (blue with yellow stars). The sky is a clear, pale blue.

“Europeiska unionens domstol har varit och förblir en stabil och solid pelare i det europeiska integrationsprojektet som oupphörligt verkar för att skydda och stärka de värden som en union grundad på rättsstatsprincipen bygger på och som inte kan bli föremål för några som helst kompromisser eller eftergifter.”

FÖRORD AV DOMSTOLENS ORDFÖRANDE

För 100 år sedan stod Europa ödelagt efter en synnerligen blodig konflikt. I dag kan mer än 500 miljoner medborgare i alla åldrar bevittna en historisk utveckling utan motstycke, som gradvis har gett upphov till en Europeisk union, bärare av medlemsstaternas gemensamma grundläggande värderingar. Genom sina institutioner är unionen en garant för fred, frihet, demokrati, rättsstaten och respekten för mänskliga rättigheter.

Vi får inte glömma den europeiska konstruktionens enorma landvinningar, i synnerhet i en period när Europa står inför osäkerheten kring Förenade kungarikets utträde ur EU, den dramatiska migrationskrisen och spänningarna mellan medlemsstaterna vad gäller respekten för rättsstatsprincipen i vissa av dem.

I detta samhällsklimat förblir Europeiska unionens domstol en stabil och solid pelare i det europeiska projektet, som oupphörligt verkar för att skydda och stärka de värden som en union grundad på rättsstatsprincipen bygger på och som det inte under några omständigheter får göras avkall på, och som inte kan bli föremål för några som helst kompromisser eller eftergifter.

Domstolen anstränger sig för att genom en rättskipning av hög kvalitet, som är tydlig, effektiv och öppen, bidra till att alla medborgares – arbetstagare, konsumenter, företagare, politiska beslutsfattare eller myndighetsutövare – förtroende för det europeiska integrationsprojektet återupprättas.

För unionsdomstolarna var 2018 ett exceptionellt år i flera hänseenden. Vad gäller den dömande verksamheten var det ett rekordår, eftersom domstolen och tribunalen både tog emot fler nya mål och avgjorde fler mål än någonsin i institutionens historia. Det var dessutom under år 2018 som Europeiska unionens domstolsnätverk bildades, en plattform för utbyte mellan domstolen och medlemsstaternas författningsdomstolar och högsta domstolar.

Slutligen ska det nämnas att tribunalen har tagit ett avgörande steg mot fullständig digitalisering av dokumentflödena i och med att utväxling av dokument mellan tribunalen och parternas företrädare sedan den 1 december 2018 enbart sker via it-applikationen e-Curia. Tack vare e-Curia kan institutionens båda instanser dra alla fördelar av den snabba elektroniska kommunikationen samtidigt som en ansenlig mängd papper sparas, vilket således även minskar institutionens koldioxidavtryck.

På följande sidor får läsaren en klar och tydlig presentation av de domstolsavgöranden som varit av avgörande vikt under år 2018 och av hur de har påverkat enskilda unionsmedborgares vardagsliv. De viktigaste händelserna och evenemangen under året redovisas också, och genom infografik som illustrerar nyckeltalen får läsaren en inblick i verksamheten vid domstolen och den administration som bistår domstolen när den fullgör sitt uppdrag i den europeiska rättskipningens tjänst.

Trevlig läsning!

Koen Lenaerts

Ordförande för Europeiska unionens domstol

2018

A black fountain pen with a silver clip and a silver band is lying diagonally on a light-colored wooden desk. To the left of the pen, there is a stack of papers. In the top left corner, a dark, circular object, possibly a pen holder or a small bowl, is partially visible.

ÅR 2018 I KORTHET

A | ÅRET I BILDER

Januari

1 januari

Invigning av Europeiska unionens domstolsnätverk

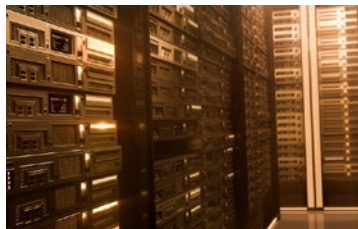
Europeiska unionens domstolsnätverk bildades år 2017, i samband med 60-årsjubileet av Romfördragets undertecknande, för att stärka samarbetet mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen, till gagn för rättskipningen inom EU. I detta syfte har en samarbetsplattform som fungerar på samtliga officiella unionsspråk tagits fram för att EU-domstolen och de nationella domstolarna ska kunna ta del av varandras arbete. (Se sidan 58)

10 januari

Begäran om förhandsavgörande i målet Glawischnig-Piesczek kommer in till domstolen

Högsta domstolen i Österrike frågade domstolen om en värdtjänstleverantör, såsom **Facebook**, kan bli skyldig att ta bort ett hatinlägg från en användare av det sociala nätverket, och om denna värdtjänstleverantör även ska göra efterforskningar för att se till att inlägg med samma innehåll blockeras från dess webbplatser i hela världen (C-18/18).

25 januari

Dom i målet F

Det är inte tillåtet att låta en asylsökande genomgå ett psykologiskt test för att fastställa hans eller hennes **sexuella läggning**, eftersom det skulle utgöra ett oproportionerligt intrång i hans eller hennes privatliv. (Se sidan 27)

Februari

29 januari

Begäran om förhandsavgörande i målet CCOO kommer in till domstolen

Audiencia Nacional (Centrala specialdomstolen, Spanien) frågar EU-domstolen om företag är skyldiga att införa ett system för **registrering av personalens faktiska dagliga arbetstid** i syfte att kunna kontrollera att arbetstiden iaktas och övervaka antalet övertidstimmar (C-55/18).

1 februari

Domstolens tolkningstjänst fyller 40 år

Ursprungligen anlitate domstolen Europaparlamentets tolkar för att tillhandahålla simultantolkning vid domstolsförhandlingarna. Den 1 februari 1978 inrättade domstolen en egen tolkningstjänst för att garantera tjänster av hög kvalitet som motsvarar domstolens behov. Domstolen högtidlighåller 40-årsjubileet av tolkningstjänstens inrättande med en ceremoni i stora förhandlingssalen.

1 februari

Kommissionen väcker talan vid domstolen i målet kommissionen/ Ungern

Kommissionen anser att villkoren för att **utländska universitet och högskolor**, särskilt de som har sitt säte utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), ska få bedriva verksamhet i Ungern strider mot EU-rätten (C-66/18).

14 februari

Kommissionen väcker talan vid domstolen i målet kommissionen/ Italien

Kommissionen anser att Italien inte har följt direktiv 2011/7/EU om bekämpande av **sena betalningar** vid handelstransaktioner genom att inte förhindra att myndigheter överskrider betalningsfristerna på 30 eller 60 dagar i samband med handelstransaktioner (C-122/18).

21 februari

Talan i målet Österrike/ kommissionen väcks vid tribunalen

Österrike väcker talan vid tribunalen och yrkar att den ska ogiltigförklara kommissionens beslut att tillåta det statliga stöd som Ungern har beviljat för utveckling av två nya **kärnkraftsreaktorer** vid kärnkraftverket Paks II som ligger i den centrala delen av landet (T-101/18).

1 mars

140-årsjubileet av Bulgariens befrielse

År 1878 när fredsfördraget undertecknades i San Stefano kunde Bulgarien frigöra sig från fem sekel av osmansk dominans och få tillbaka sin plats på Europakartan. Domstolen högtidlighåller detta jubileum den 1 mars i närvaro av domstolens och tribunalens ledamöter och personal och även inbjudna gäster.

14 mars

Dom i målet TestBioTech/kommissionen

Den påverkan som **genetiskt modifierade organismer** (GMO) kan ha på människors eller djurs hälsa kan omfattas av miljörätten. Därför har icke-statliga organisationer rätt att delta i beslutsprocessen när det ska beslutas om livsmedel som innehåller GMO ska få släppas ut på marknaden (T-33/16).
(Se sidan 33)

17 april

Dom Krüsemann m.fl.

Ett flygbolag får inte vägra att betala kompensation till passagerare när en flygning ställts in eller blivit kraftigt försenad på grund av att flygpersonalen gått ut i en **vild strejk** (C-195/17).

26 april

Dom i målet Messi

Lionel Messi kan registrera sitt varumärke "**MESSI**" för sportkläder och andra sportartiklar. Han är en så känd fotbollsspelare att det uppväger likheterna med varumärket "MASSI" (som också avser sportartiklar) och utesluter all risk för förväxling (T-554/14).
(Se sidan 31)

28 april

20 år sedan domarna Kohll och Decker

I dessa historiska domar beslutade domstolen att det inte behövs förhandstillstånd från den nationella sjukförsäkringskassan för att söka sjukvård och köpa receptbelagda läkemedel utomlands (domarna [C-120/95 och C-158/96](#)).

(se broschyren "[EU-domstolen och hälso- och sjukvårdstjänster](#)")

20 och 23 maj

Officiellt besök i Sverige

En delegation från domstolen reser till Sverige för att träffa bland annat ledamöter av Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, Svea hovrätt och kammarrätten i Stockholm. (Se sidan 51)

22 maj

Talan i målet Amazon/kommissionen väcks vid tribunalen

Amazon begär att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att ålägga Luxemburg att kräva tillbaka olagliga skattefordelar från **Amazon** med ett belopp på ungefär 280 miljoner euro (T-318/18).

23–26 maj

FIDE-kongressen

Fédération internationale pour le droit européen (FIDE) (Internationella europarättsföreningen) anordnar sin 28:e kongress, som äger rum vartannat år, i Estoril (Portugal). Årets upplaga har tre huvudteman: den inre marknaden och den digitala ekonomin; skatter, statligt stöd och snedvridning av konkurrensen; den yttre dimensionen av EU:s politikområden. (Se sidan 49)

29 maj

Dom i målet Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen m.fl.

Kravet på att rituell slakt utan föregående bedövning av djuret ska ske i godkända slakterier strider inte mot **religionsfriheten** (C-426/16). (Se sidan 27)

31 maj

Nya ledamöter av revisionsrätten

Revisionsrättens nya ledamöter, Tony Murphy (Irland), Eva Lindström (Sverige), Hannu Takkula (Finland) och Annemie Turtelboom (Belgien), avger högtidlig försäkran i enlighet med fördragets bestämmelser.

Ledamöterna förbinder sig, vid en högtidlig sammankomst inför EU-domstolen, att respektera de förpliktelser som följer av ämbetet.

5 juni

Dom i målet Coman m.fl.

Ett **samkönat äktenskap** som lagligen ingåtts i en medlemsstat ska erkännas i övriga medlemsstater som grund för att bevilja en make, som är tredjelandsmedborgare, en härledd uppehållsrätt. Denna skyldighet innebär däremot inte att medlemsstaterna i sin nationella rätt måste införa samkönade äktenskap (C-673/16).

(Se sidan 27)

14 juni

Officiellt överlämnande av skulpturen "Erma – Ritratto del c.d. Pseudo Seneca"

Domstolen tar emot en skulptur ur den Farnesiska samlingen som lånats ut av arkeologiska nationalmuseet i Neapel. Det har tidigare ansetts att denna kopia av en grekisk bronsprototyp från 100-talet f.Kr., gjord under andra halvan av 100-talet e.Kr. föreställer Seneca d.y. (4 f.Kr.–65 e.Kr.). Enligt de mest tillförlitliga teorierna rör det sig emellertid om den grekiska skalden och bonden Hesiodos. Skulpturen ersätter "Erma di Socrate" som hade lånats ut till domstolen i februari 2017 av samma museum.

10 juli

Dom i målet Jehovan todistajat

Ett religiöst samfund, såsom Jehovas vittnen, och dess predikande medlemmar är gemensamt ansvariga för behandlingen av **personuppgifter** som samlats in under predikoarbete genom dörrknackning (C-25/17). (Se sidan 28)

13 september

Dom i målet Wind Tre

Förinstallering och föraktivering av icke kostnadsfria tjänster på SIM-kort utgör en otillbörlig och aggressiv affärsmetod när konsumenterna inte informeras i förväg (C-54/17 och C-55/17). (Se sidan 22)

2 oktober

Talan i målet kommissionen/Polen väcks vid domstolen

Kommissionen anser att den polska lag som sänker **pensionsåldern för domare** i Högsta domstolen och som ger Polens president rätt att själv fritt besluta att domarna ska bli kvar i tjänst under en längre period strider mot EU-rätten (C-619/18).

4 oktober

Diskussionsforum om de utmaningar som moderna juridiska bibliotek ställs inför

Framstående experter och företrädare för europeiska bibliotek, institutioner samt författningsdomstolar och högsta domstolar möts för att utbyta tankar och åsikter om de juridiska bibliotekens framtid. EU-domstolens bibliotek, som nyligen har undergått en genomgripande modernisering, utnyttjar i allt större utsträckning ny teknik och digitala resurser och fortsätter samarbetet med andra specialiserade bibliotek för att erbjuda sina användare en service av hög kvalitet. (Se sidan 50)

8 oktober

Domstolens sammansättning förnyas delvis och sex nya ledamöter tillträder sin tjänst

Vart tredje år sker en ny tillsättning av en del av domstolens ledamöter. Vid detta års ny tillsättning förlängdes förordnandena som domare eller generaladvokat med sex år för följande ledamöter: Alexander Arabadjiev (Bulgarien), Jean-Claude Bonichot (Frankrike), Thomas von Danwitz (Tyskland), Carl Gustav Fernlund (Sverige), Egils Levits (Lettland), Constantinos Lycourgos (Cypern), Jiří Malenovský (Tjeckien), Alexandra Prechal (Nederländerna), Yves Bot (Frankrike) och Maciej Szpunar (Polen).

Företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, har utnämnt fyra nya domare, nämligen Lucia Serena Rossi (Italien), Irmantas Jarukaitis (Litauen), Peter George Xuereb (Malta) och Nuno José Cardoso da Silva Piçarra (Portugal). Två nya generaladvokater, Giovanni Pitruzzella (Italien) och Gerard Hogan (Irland) har också utnämnts.

De sex nya ledamöterna avger högtidlig försäkran under en högtidlig sammankomst inför domstolen.

9 oktober

Talan i målet Google och Alphabet/ kommissionen väcks vid tribunalen

Google begär att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att bolaget ska betala böter med 4,34 miljarder euro för olagliga metoder som tillämpas avseende **mobila Androidenheter** för att stärka dominansen för Googles sökmotor.

7 november

100-årsminnet av Polens självständighet

Den 11 november 1918 återfick Polen sin självständighet efter att ha varit delat mellan det ryska imperiet, det österrikisk-ungerska imperiet och Preussen. Domstolen högtidlighåller 100-årsminnet av självständigheten med en konferens på temat "den polska demokratis utmaningar 100 år efter Polens självständighet", med deltagande ledamöter av domstolen och tribunalen samt institutionens personal.

18–20 november

Domarmöte

Under denna årliga sammankomst möts domare från domstolar i de 28 medlemsstaterna under två dagar för att diskutera olika områden inom EU-rätten och stärka samarbetet mellan medlemsstaternas domstolar och EU-domstolen.
(Se sidan 50)

3 december

Begäran om förhandsavgörande i målet Deutsche Umwelthilfe kommer in till domstolen

Förvaltningsdomstolen i Bayern (Tyskland) frågar EU-domstolen om EU-rätten medger att en delstatstjänsteman frihetsberövas i en situation där en delstat inte följer en slutgiltig dom som ålägger den att uppdatera en **luftkvalitetsplan** (staden München) och de ekonomiska sanktionsåtgärderna inte haft avsedd effekt (C-752/18).

4 december

Vernissage för utställningen "EU-domstolens Palais – tio år"

År 2008 tog EU-domstolen sitt nya Palais i besittning, en byggnad som är en symbol för lag och rätt inom EU. De nya byggnaderna bestod vid den tidpunkten av nya Palais, den kringliggande byggnaden Anneau, Galerie och två torn. Domstolen firar 10-årsjubileet av de nya byggnadernas invigning med en utställning som är en tillbakablick på de viktigaste händelserna för domstolen som institution, rättskipande organ och administrativ enhet under det senaste decenniet.

10 december

Dom i målet Wightman m.fl.

Förenade kungariket får ensidigt återkalla sin anmälan av avsikten att **utträda ur unionen** enligt artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) (C-621/18).
(Se sidan 39)

B | ÅRET I SIFFROR

EU-DOMSTOLEN ÅR 2018

BUDGET FÖR ÅR 2018

410

miljoner euro

Statistiskt sett kännetecknas år 2018 återigen av en mycket intensiv dömande verksamhet. Resultatet av detta arbete är ett rekordhøgt antal avgjorda mål: Institutionen som helhet avgjorde 1 769 mål (jämfört med 1 594 år 2017 och 1 628 år 2016) och domstolen och tribunalen avgjorde vardera 760 respektive 1 009 mål. De 1 683 nya mål som sammanlagt kom in till domstolen och tribunalen (motsvarande siffra för år 2017 var 1 656) visar också på en uppåtgående trend.

Den ökade arbetsbelastningen syns även i verksamheten på domstolens olika administrativa avdelningar vilka i sitt dagliga arbete stöder de dömande instanserna.

75

domare

11

generaladvokater

från de 28 medlemsstaterna

2 217

tjänstemän och övriga
anställda

39 %

Män
872

61 %

Kvinnor
1 345

Domstolen ligger över genomsnittet i EU-institutionerna när det gäller **andelen kvinnor på ledande befattningar**.

663

kvinnor på
handläggartjänster (53 %)

27

kvinnor på chefsbefattningar (37,5 %)

21 kvinnliga chefer på mellannivå (37 %)

6 kvinnliga chefer på högre nivå (40 %)

Verksamhetsåret (domstolen och tribunalen)

1 683

inkomna mål

1 769

avgjorda mål

163 642

rättegångshandlingar registrerade vid kanslierna

Genomsnittlig handläggningstid

cirka **18** månader

Domstolen
Tribunalen

15,7 månader
20 månader

Andel rättegångshandlingar som lämnats in via e-Curia

Domstolen 75 %
Tribunalen 85 %

Antal användarkonton för tillgång
till e-Curia 5 657

2 727

meddelanden från
domstolen publicerades
i Europeiska unionens
officiella tidning

SPRÅKTJÄNSTEN

Domstolen är en flerspråkig institution och måste därför kunna handlägga ett mål oavsett vilket av EU:s officiella språk som målet har inletts på. Domstolens avgöranden publiceras därefter på samtliga dessa språk.

24

tänkbara
rättegångsspråk,
det vill säga 552
möjliga språk-
kombinationer

606

"juristlingvister"
som arbetar med
översättning

23

språkenheter

Vid domstolen översätts dokument i enlighet med tvingande språkregler som innebär att alla EU:s 24 officiella språk kan användas i förfarandet. De dokument som översätts är alla mycket komplicerade juridiska texter. Detta är skälet till att domstolens översättningstjänst bara anlitar "juristlingvister" med en fullständig juristutbildning och fördjupade kunskaper i minst två officiella språk utöver modersmålet.

1 215 000

sidor översatta av översättningstjänsten

Minskning av behovet
av översättning år 2018
(interna besparingsåtgärder):

565 000

sidor

Antal sidor som
ska översättas:

1 285 000

721

förhandlingar och möten
med simultantolkning

71

tolkar för muntliga
förhandlingar och
sammanträden

ÅRET VID INSTITUTIONEN

2 292

nationella domare togs emot
av domstolen för att delta
i seminarier, utbildning, besök och
praktik

Domstolen tog emot ungefär

20 000

besökare

- jurister
- journalister
- studenter
- enskilda medborgare

79

protokollära
evenemang

DEN DÖMANDE VERKSAMHETEN

2

A | TILLBAKABLICK PÅ ÅRETS VIKTIGASTE DOMAR

Konsumentskydd

Konsumentskyddet är sedan länge en viktig fråga för EU, som ser till att stränga regler följs för att säkerställa en hög skyddsnivå. EU försöker även bidra till att konsumenternas kännedom om sina rättigheter ökar så att de kan göra genomtänkta val och ta tillvara sina rättigheter om de utsätts för otillbörliga affärsmetoder.

I ett mål som handlade om försäljning av SIM-kort på vilka **betaltjänster förinstallerats och föraktiverats** kom domstolen fram till att dessa tjänster utgjorde en "leverans utan föregående beställning" och att det följaktligen rörde sig om en otillbörlig och aggressiv affärsmetod när konsumenterna inte informeras i förväg.

→ Dom av den 13 september 2018, Wind Tre och Vodafone Italia, förenade målen C-54/17 och C-55/17

Domstolen har även slagit fast att det inte strider mot EU-rätten när ett nationellt sjukförsäkringssystem medger **ersättning** för ett **läkemedel som förskrivits för en annan användning än den som anges i läkemedlets godkännande för försäljning**. Läkemedlet måste dock uppfylla kraven i EU:s läkemedelslagstiftning. Ersättning kan alltså medges för ett läkemedel som, i princip, är avsett för behandling av vissa cancersjukdomar när läkemedlet används för att behandla en ögonsjukdom till en lägre kostnad än ett annat läkemedel som är avsett för samma sjukdom.

→ Dom av den 21 november 2018, Novartis Farma, C-29/17

I ett mål där bolaget Dyson, som tillverkar påslösa dammsugare, hade väckt talan ogiltigförklarade tribunalen förordningen om **energimärkning av dammsugare**. Enligt förordningen skulle dammsugarnas energiprestanda beräknas enligt en metod som byggde på tester med tomma behållare, vilket inte så mycket som möjligt motsvarade verkliga användningsförhållanden.

→ Dom av den 8 november 2018, Dyson, T-544/13 RENV

Skydd av arbetstagare

EU-rätten skyddar arbetstagarna i många avseenden. När det gäller visstidsanställning finns det i EU ett ramavtal mellan arbetsmarknadens parter som innehåller vissa minimiregler för att förhindra otrygga anställningsförhållanden. I ett direktiv regleras dessutom vissa aspekter av arbetstidens organisation, såsom den maximala arbetstiden, och där föreskrivs en rätt till betald semester under minst fyra veckor som inte får bytas ut mot kontant ersättning förrän då anställningen avslutas.

I Italien bekämpas **missbruk av på varandra följande visstidsanställningar** genom att anställningsavtalet automatiskt omvandlas till en tillsvidareanställning. Dessa skyddsregler gäller dock inte opera- och konserthusstiftelser. Som svar på frågan om detta undantag var lagligt enligt EU-rätten angav domstolen att ramavtalet om visstidsarbete inte ålägger medlemsstaterna att införa en sådan automatisk omvandling. Däremot är det inte tillåtet att undanta en viss sektor från dessa skyddsregler om det inte finns andra effektiva metoder för att komma till rätta med missbruk som konstaterats inom den sektorn.

→ Dom av den 25 oktober 2018, Sciotto, C-331/17

Den **jourtid** som en frivillig brandman är tvungen att tillbringa i hemmet, med skyldighet att inom mycket kort tid efter arbetsgivarens telefonsamtal inställa sig för tjänstgöring, ska anses utgöra arbetstid. Skyldigheten att vara fysiskt närvarande på en plats som arbetsgivaren bestämmer och att på kort tid kunna inställa sig på arbetsplatsen inskränker nämligen i stor omfattning arbetstagarens möjligheter till andra aktiviteter.

→ Dom av den 21 februari 2018, Matzak, C-518/15

Domstolen har klargjort att en arbetstagare inte automatiskt kan förlora den **rätt till årlig betald semester** som garanteras i EU-rätten på grund av att arbetstagaren inte har gett in en semesteransökan. Om arbetstagaren avsiktligt och medvetet avstått från att ta ut sin semester trots att arbetsgivaren faktiskt har gett denne möjlighet att göra detta går emellertid rätt till årlig betald semester förlorad och arbetstagaren mister även sin rätt till kontant ersättning om antällningen upphör.

→ Domar av den 6 november 2018, Kreuziger och Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, C-619/16 och C-684/16

I två andra mål har domstolen dessutom bekräftat att arvingarna till en avliden arbetstagare kan kräva utbetalning av **kontant ersättning för årlig betald semester som arbetstagaren inte tagit ut** från arbetstagarens tidigare arbetsgivare. Den avlidne arbetstagarens arvingar kan nämligen genom arv överta arbetstagarens rätt till sådan ersättning.

→ Dom av den 6 november 2018, Bauer och Willmeroth, förenade målen C-569/16 och C-570/16

Enligt EU-rätten har varje arbetstagare rätt till årlig betald semester på minst fyra veckor, grundat på antagandet att arbetstagaren verkligen har arbetat under referensperioden. En nationell bestämmelse som inte tar hänsyn till en **föräldraledighetsperiod när det gäller att fastställa längden på arbetstagarens årliga betalda semester** är alltså i överensstämmelse med EU-rätten. En period med föräldraledighet kan nämligen inte likställas med en period av faktiskt arbete.

→ Dom av den 4 oktober 2018, Dicu, C-12/17

Grundläggande rättigheter och skydd av personuppgifter

Europeiska unionen bygger på en uppsättning värden och grundläggande rättigheter som erkänts och kommit till uttryck i fördragen och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, vilken blev tvingande rätt år 2009. I synnerhet syftar principerna om likabehandling och icke-diskriminering till att skydda EU-medborgarna mot diskriminering på grund av bland annat nationalitet, kön, ras, funktionshinder, sexuell läggning eller religion. Domstolen har under årens lopp allt oftare haft att ta ställning till frågor på detta område och har då kunnat precisera dessa grundläggande rättigheters innebörd och räckvidd. Under år 2018 spelade domstolen en betydelsefull roll i kampen mot diskriminering på grund av religion eller sexuell läggning.

En protestantisk stödorganisation i Tyskland (Evangelisches Werk für Diakonie und Entwicklung) publicerade en platsannons och krävde där att de sökande måste tillhöra en protestantisk kyrka eller vissa andra kristna kyrkor. Tillfrågad av Arbetsdomstolen i Tyskland slog EU-domstolen fast att ett **krav på en viss religionstillhörighet** för en anställning inom en kyrka eller en religiös organisation måste kunna bli föremål för en effektiv prövning i domstol. Ett sådant krav måste vara nödvändigt och, med hänsyn till kyrkans eller organisationens etiska grundsyn, objektivt grundas på den ifrågavarande yrkesverksamhetens art och stå i överensstämmelse med proportionalitetsprincipen.

→ Dom av den 17 april 2018, Egenberger, C-414/16

När ett katolskt sjukhus säger upp en katolsk överläkare på grund av att han efter skilsmässa har gift om sig kan detta på samma sätt utgöra **förbjuden diskriminering på grund av religion**. Ett krav på att en katolsk läkare i ledande ställning ska iakttä äktenskapets ouplösliga och heliga karaktär i överensstämmelse med katolska kyrkans grundsyn utgör nämligen enligt domstolens bedömning sannolikt inte ett verkligt, legitimt och berättigat yrkeskrav. Det ankommer dock på den nationella domstolen att kontrollera om så är fallet.

Domstolen preciserade även att förbudet mot diskriminering på grund av religion är tvingande eftersom det utgör en allmän rättsprincip som kommer till uttryck i stadgan om de grundläggande rättigheterna. Detta innebär att var och en kan göra gällande detta förbud vid domstol i en tvist på ett område som omfattas av EU-rätten.

→ [Dom av den 11 september 2018, IR, C-68/17](#)

I ett annat mål hade olika muslimska föreningar och paraplyorganisationer för moskéer väckt talan vid domstol mot regionen Flandern i Belgien på grund av att Flandern beslutat att rituell **slakt utan föregående bedövning** från och med år 2015 endast skulle få utföras i godkända slaktanläggningar, och att detta även skulle gälla under den muslimska offerhögtiden. Tillfrågad av den belgiska domstolen bekräftade EU-domstolen att rituell slakt utan föregående bedövning inom EU endast får ske i godkända slakterier. Detta krav inkräktar inte på religionsfriheten, eftersom det endast syftar till att styra det fria utövandet av rituell slakt, med beaktande av de grundläggande reglerna för djurskydd och köttkonsumenternas hälsa.

→ [Dom av den 29 maj 2018, Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen VZW m.fl., C-426/16](#)

Enligt direktivet om rätten för EU-medborgare och deras familjemedlemmar att röra sig fritt får en make eller maka till en EU-medborgare som har utövat denna rätt ansluta sig till sin make eller maka i den medlemsstat där han eller hon är bosatt.

Domstolen beslutade i sin dom att "make eller maka" i direktivets betydelse även innefattar makar av samma kön. Det står visserligen medlemsstaterna fritt att besluta om de ska tillåta samkönade äktenskap men de får inte begränsa en EU-medborgares rätt att vistas i medlemsstaterna genom att neka hans eller hennes make eller maka, som är tredjelandsmedborgare, en härledd uppehållsrätt i medlemsstaterna. Medlemsstaterna är alltså skyldiga att **erkänna ett samkönat äktenskap** som har ingåtts i en annan medlemsstat enligt den medlemsstatens lagstiftning, i det enda syftet att bevilja en härledd uppehållsrätt. Denna skyldighet innebär däremot inte att medlemsstaterna i sin nationella rätt måste införa samkönade äktenskap.

→ [Dom av den 5 juni 2018, Coman m.fl., C-673/16](#)

Domstolen har även slagit fast att det inte är tillåtet att låta en asylsökande genomgå ett psykologiskt test för att fastställa hans eller hennes **sexuella läggning**. Även om den berörda personen formellt sett måste samtycka till att genomgå ett sådant test är detta samtycke inte nödvändigtvis frivilligt, eftersom det upplevs som ett krav med hänsyn till den pressade situation som personen befinner sig i. Att på detta sätt använda sig av psykologiska sakkunnigutlåtanden utgör följaktligen ett oproportionerligt stort och synnerligen allvarligt intrång i den asylsökandes privatliv, eftersom syftet är att få inblick i de mest intima aspekterna av personens liv.

→ [Dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16](#)

I takt med att utbytet av personuppgifter mellan offentliga och privata aktörer ökar – inklusive fysiska personer, olika sammanslutningar och företag – blir det än viktigare att EU-rätten innehåller ett gediget och enhetligt regelverk för skydd av sådana uppgifter. Det är nämligen väsentligt att bygga upp det förtroende som krävs för att den digitala ekonomin ska kunna fortsätta att utvecklas i hela den inre marknaden. Under år 2018 uttalade sig domstolen i flera domar angående frågor som rör det ansvar som följer med insamling och behandling av personuppgifter.

Domstolen kom sålunda fram till att administratören av en **fanpage på Facebook** tillsammans med Facebook är ansvarig för behandlingen av uppgifter rörande besökarna på denna sida.

→ Dom av den 5 juni 2018, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, C-210/16

Likå är ett religiöst samfund, såsom **Jehovas vittnen**, och dess predikande medlemmar gemensamt ansvariga för behandlingen av personuppgifter som samlats in under predikoarbete genom dörrknackning.

→ Dom av den 10 juli 2018, Jehovan todistajat, C-25/17

Statligt stöd och konkurrens

Fri konkurrens är väsentlig för att den inre marknaden i EU ska fungera väl. Den främjar ekonomisk utveckling och bidrar till att konsumenterna har ett större urval av varor och tjänster av bättre kvalitet och till mer konkurrenskraftiga priser. EU-rätten garanterar att företagen följer reglerna om fri och lojal konkurrens inom den inre marknaden. Mot denna bakgrund är statligt stöd i princip förbjudet, förutom om det är berättigat och inte snedvrider konkurrensen på ett sätt som strider mot allmänintresset.

Domstolen upphävede, i ett italienskt mål, kommissionens beslut att inte återkräva olagligt stöd som Italien beviljat. Stödet bestod i att icke-kommersiella enheter, såsom kyrkliga organ eller religiösa organ, vilka i sina fastigheter bedrev undervisning eller tillhandahöll logi, var befriade från att betala kommunal fastighetsskatt. I detta mål medgav domstolen för första gången att direkta konkurrenter till stödmottagarna hade rätt att vända sig till EU-domstolen för att begära ogiltigförklaring av kommissionens beslut.

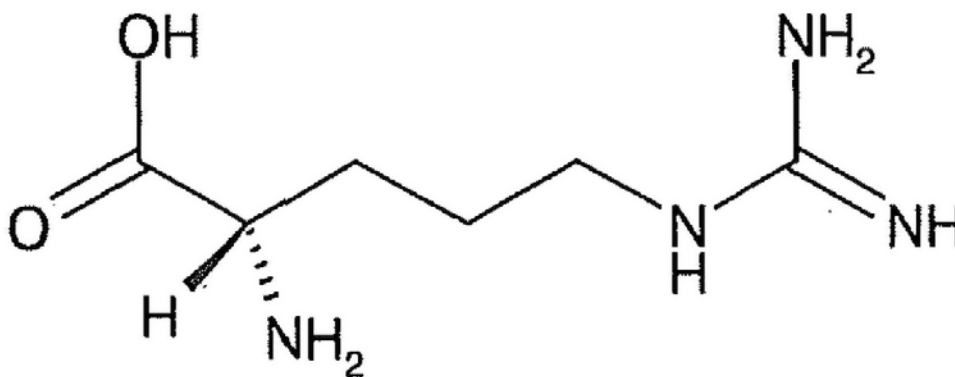
→ [Dom av den 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori m.fl., förenade målen C-622/16–C-624/16 P](#)

Tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut att inte motsätta sig en **stöddordning som innebar införande av en kapacitetsmarknad** i Förenade kungariket. Syftet med stöddordningen var att Förenade kungariket skulle betala ersättning till leverantörer av kapacitet som åtog sig att producera elektricitet eller att minska eller senarelägga förbrukningen under perioder med hög belastning i elnätet. Tribunalen ansåg att kommissionen borde ha varit tveksam till vissa aspekter av det planerade stödet och inlett en formell granskning för att bättre kunna bedöma om stödet var förenligt med den inre marknaden.

→ [Dom av den 15 november 2018, Tempus Energy och Tempus Energy Technology/kommissionen, T-793/14](#)

Tribunalen ogiltigförklarade likaså delvis beslutet där kommissionen konstaterade att ett antal företag på marknaden för perindopril – ett läkemedel som används för behandling av högt blodtryck och hjärtsvikt – hade **bildat en kartell och missbrukade sin dominerande ställning** på denna marknad. Tribunalen bekräftade dock att vissa uppgörelser i godo i samband med patenttvister kan vara konkurrensbegränsande genom sitt syfte.

→ Dom av den 12 december 2018, Biogaran m.fl./kommissionen, T-677/14 m.fl.

Copyright

Varumärken och upphovsrätt

EU har skapat ett system för skydd av immateriella rättigheter som innehåller tillförlitliga mekanismer för att skydda varumärken, formgivningar samt litterära och konstnärliga verk. Dessa regler bidrar tillsammans till att främja innovation, konkurrenskraft, skapandet av arbetstillfällen och forskningsfinansiering, och EU-domstolen säkerställer att de tillämpas korrekt.

Tribunalen har närmare klargjort innebörden och räckvidden av **förbudet mot registrering av ett varumärke som strider mot allmän ordning eller allmän moral**. I detta sammanhang fann tribunalen att varumärket "La Mafia se sienta a la mesa" inte fick registreras eftersom uttrycket kan chockera eller uppfattas som stötande av varje omdömesgill person som har genomsnittlig känslighets- och toleransnivå.

→ [Dom av den 15 mars 2018, La Mafia Franchises/EUIPO, T-1/17](#)

Tribunalen har slagit fast att fotbollsspelaren Lionel Messi kan registrera sitt varumärke "**MESSI**" för sportkläder och andra sportartiklar. Trots att varumärket "MASSI", som innehas av ett spanskt företag, också avser sportartiklar, ansåg tribunalen att Lionel Messi är en så känd fotbollsspelare att det uppväger de visuella och fonetiska likheterna mellan de båda varumärkena och utesluter all risk för förväxling.

→ [Dom av den 26 april 2018, Messi Cuccittini/EUIPO, T-554/14](#)

På upphovsrättens område slog domstolen fast att **smaken på ett livsmedel** (i det aktuella fallet rörde det sig om den nederländska osten "Heksenkaas") inte kan ges upphovsrättsligt skydd. Ett livsmedels smak kan nämligen inte kvalificeras som ett "verk", eftersom den inte kan identifieras på ett precist och objektivt sätt.

→ [Dom av den 13 november 2018, Levola Hengelo, C-310/17](#)

Slutligen slog domstolen fast att ett **fotografi** som med upphovsmannens tillstånd är fritt tillgängligt på en webbplats inte utan ett nytt tillstånd får publiceras på en annan webbplats. Genom den nya publiceringen görs fotografiet nämligen tillgängligt för en ny publik.

→ Dom av den 7 augusti 2018, Renckhoff, C-161/17

Hälsa och miljö

EU:s miljöskyddsregler är bland de strängaste i världen: de syftar till att åstadkomma en grönare ekonomi, skydda biologisk mångfald och livsmiljöer och till att säkerställa ett starkt hälsoskydd och en hög livskvalitet i EU.

På området miljöskydd har tribunalen bekräftat giltigheten av de begränsningar som infördes i EU år 2013 i fråga om vissa **insektsmedel** på grund av de risker som dessa substanser innebär för bin.

→ [Dom av den 17 maj 2018, Bayer CropScience m.fl./kommissionen, T-429/13, T-451/13 och T-584/13](#)

Däremot ogiltigförklarade tribunalen delvis kommissionens förordning från år 2016 som fastställde **utsläppsgränser för gasformiga föroreningar** (kväveoxid) avseende personbilar och lätta nyttofordon som var högre än gränsvärdena i "Euro 6-förordningen".

→ [Dom av den 13 december 2018, Ville de Paris m.fl./kommissionen, förenade målen T-339/16, T-352/16 och T-391/16](#)

Tribunalen har också klargjort att inverkan av genetiskt modifierade organismer (GMO) på människors eller djurs hälsa kan omfattas av miljörätten. Följaktligen har icke-statliga organisationer rätt att, med stöd av förordningen om tillämpning av 1998 års Århuskonvention som rör miljöfrågor, delta i **beslutsprocessen när det ska beslutas om livsmedel som innehåller GMO ska få släppas ut på marknaden**. Tribunalen ogiltigförklarade därför kommissionens beslut om avslag på en sådan organisations begäran om omprövning av godkännandet för utsläppande på marknaden av livsmedel, livsmedelsingredienser och foder som innehåller genetiskt modifierad soja.

→ [Dom av den 14 mars 2018, TestBio Tech/kommissionen, T-33/16](#)

Domstolen har likaså funnit att organismer som framställts genom **mutagenes** (en samling tekniker som gör det möjligt att modifiera en levande arts genom utan att införa främmande DNA) utgör GMO. Tillstånd måste således beviljas för dessa organismer efter en utvärdering av riskerna för hälsa och miljö och krav ska uppställas beträffande spårbarhet, märkning och övervakning.

→ [Dom av den 25 juli 2018, Confédération paysanne m.fl., C-528/16](#)

Domstolen har även i flera mål om fördragsbrott konstaterat att medlemsstater har brutit mot EU:s miljöskyddslagstiftning. Som exempel kan nämnas långvariga överskridanden av gränsvärdena för **luftburna partiklar** (PM10) i Polen; Polens **skogsbrukspolitik** i syfte att bekämpa spridningar av en skalbaggsart i det skyddade området i Białowieżaskogen; Maltas beslut att tillåta **fångst av vissa vilda fågelarter**.

→ [Dom av den 22 februari 2018, kommissionen/Polen, C-336/16](#)

→ [Dom av den 17 april 2018, kommissionen/Polen, C-441/17](#)

→ [Dom av den 21 juni 2018, kommissionen/Malta, C-557/15](#)

Slutligen, om en medlemsstat inte följer en dom där domstolen konstaterar att medlemsstaten inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt EU-rätten, kan kommissionen väcka talan på nytt och och yrka att domstolen ska döma ut ekonomiska påföljder.

På detta sätt har Grekland, Italien och Spanien ålagts att betala böter för att de inte har genomfört EU:s regler om **uppsamling och rening av avloppsvatten** i rätt tid. Slovakien har i sin tur fått betala böter för förseningen med att tillämpa reglerna om **deponering av avfall**.

→ [Dom av den 22 februari 2018, kommissionen/Grekland, C-328/16](#)

→ [Dom av den 31 maj 2018, kommissionen/Italien, C-251/17](#)

→ [Dom av den 25 juli 2018, kommissionen/Spanien, C-205/17](#)

→ [Dom av den 4 juli 2018, kommissionen/Slovakien, C-626/16](#)

Energiförsörjning

Mot bakgrund av de pågående diskussionerna om riskerna med kärnkraft som energikälla har flera av EU:s medlemsstater tillkännagett att de är beredda att sluta använda kärnenergi. Andra medlemsstater har däremot beslutat att fortsätta att satsa på kärnkraft och gör stora investeringar, bland annat i byggandet av nya reaktorer. Sådana statliga utgifter kan inverka negativt på konkurrensen och kommissionen har därför antagit flera beslut om huruvida statens ingripande är förenligt med EU-rätten, beslut vars giltighet har prövats av tribunalen. Domstolen å sin sida är inte endast behörig att avgöra överklaganden av tribunalens domar utan har även tagit ställning till tolkningsfrågor från nationella domstolar rörande kärnkraftssektorn.

År 2014 godkände kommissionen det stöd som Förenade kungariket planerade att bevilja kärnkraftverket Hinkley Point, beläget vid kusten, i syfte att främja att ny kapacitet för **kärnkraftsproduktion** skapas. Österrike vände sig till tribunalen och begärde att de skulle ogiltigförklara kommissionens beslut. Tribunalen ogillade talan och påpekade att varje medlemsstat har rätt att välja den energikälla som medlemsstaten föredrar. Den angav även att utvecklingen av kärnenergi kan utgöra ett mål av allmänt intresse som motiverar stödåtgärder, även om detta mål inte delas av alla medlemsstater.

→ [Dom av den 12 juli 2018, Österrike/kommissionen, T-356/15](#)

Efter det att två enheter i kärnkraftverket Jaslovské Bohunice i Slovakien hade stängts införde staten en särskild avgift på export – inbegripet till andra medlemsstater – av elektricitet som producerats inom landet. Syftet med åtgärden var att säkerställa tillförlitligheten och stabiliteten hos det slovakiska elnätet. Tillfrågad av en slovakisk domstol fann EU-domstolen att en medlemsstat inte får ta ut en **avgift på export av elektricitet** som producerats i medlemsstaten, även om avgiften är tänkt att trygga energiförsörjningen där.

→ [Dom av den 6 december 2018, FENS, C-305/17](#)

Eurozonen

Som en följd av finanskrisen år 2008 antogs en mängd regler för bank- och finanssektorn. För att uppnå större transparens vad gäller kreditinstituts eget kapital införde EU-lagstiftaren en ny bedömningsmetod, nämligen bruttosoliditetsgraden. Det som särskiljer den är att den inte beräknas utifrån risknivån hos kreditinstitutens investeringar (exponeringar), och att den i princip är tänkt att beakta samtliga deras investeringar.

Sex franska kreditinstitut som stod under direkt tillsyn av Europeiska centralbanken (ECB) ansökte om att från **bruttosoliditetsgraden** få undanta vissa exponeringar som hängde samman med vissa typer av sparkonton och som överförts till ett franskt offentligt kreditinstitut. ECB beviljade inte det begärda undantaget och kreditinstituten väckte därför talan vid tribunalen. Tribunalen fann att ECB hade tillämpat gällande bestämmelser felaktigt och att den utnyttjat sitt utrymme för skönsmässig bedömning på ett uppenbart oriktigt sätt. Följaktligen ogiltigförklarade tribunalen ECB:s beslut.

Dom av den 13 juli 2018, Banque Postale m.fl./ECB, T-733/16 m.fl.

Utrikespolitik och restriktiva åtgärder

Så kallade restriktiva åtgärder är ett av EU:s utrikespolitiska instrument som kan ta formen av ett vapenembargo, frysning av tillgångar, inreseförbud eller förbud att transitera EU:s territorium, import- eller exportförbud eller dylikt. Syftet med åtgärderna är att bevara och skydda säkerheten inom EU och de värden som EU bygger på, stödja demokratin, rättsstaten, mänskliga rättigheter och folkrättsliga principer samt förebygga konflikter och bevara freden. Åtgärderna kan riktas mot regeringar i länder utanför EU, bolag, grupper eller organisationer (till exempel terroristgrupper) och fysiska personer i syfte att åstadkomma en ändring av politik eller beteende.

Med anledning av krisen i Ukraina och som svar på Rysslands åtgärder för att destabilisera situationen där har rådet beslutat att vidta restriktiva åtgärder mot flera ryska banker och olje- och gasbolag, till exempel **Rosneft**. Åtgärderna syftade till att öka kostnaderna för de aktioner som Ryssland genomför i Ukraina och bestod i begränsningar av vissa finansiella transaktioner och av export av vissa känsliga varor och viss känslig teknik. De begränsade även tillgången till kapitalmarknaden och förbjöd tillhandahållande av tjänster som är nödvändiga för vissa oljetransaktioner. Tribunalen bekräftade att dessa åtgärder är lagliga eftersom det bakomliggande syftet med dem är i överensstämmelse med EU:s utrikespolitik. Ingreppet i de berörda bolagens näringsfrihet och äganderätt kan inte heller anses oproportionerligt.

Domar av den 13 september 2018, Rosneft m.fl./rådet, T-715/14 m.fl.

Tribunalen har dessutom bekräftat giltigheten av beslutet att förlänga frysningen av tillgångar som tillhör Egyptens före detta president **Hosni Mubarak och medlemmar av hans familj** på grund av den politiska utvecklingen i Egypten sedan år 2011. Rådet förfogade nämligen över tillräcklig bevisning om den politiska och rättsliga situationen i Egypten och om de rättsliga förfaranden som familjen Mubarak var föremål för på grund av förskingring av offentliga medel för att kunna förlänga frysningen av deras tillgångar.

→ Dom av den 22 november 2018, Saleh Thabet och Mubarak m.fl./rådet, T-274/16 och T-275/16

→ Dom av den 12 december 2018, Mubarak/rådet, T-358/17

Slutligen har tribunalen tagit ställning till giltigheten av restriktiva åtgärder som vidtagits mot andra fysiska personer och företag och som beslutats med hänsyn till den demokratiska situationen i **Ukraina, Syrien, Nordkorea** och, återigen, **Egypten**.

→ Dom den 22 mars 2018, Stavytskyi/rådet, T-242/16

→ Dom av den 26 april 2018, Azarov/rådet, T-190/16

→ Dom av den 6 juni 2018, Lukash/rådet, T-210/16

→ Dom av den 6 juni 2018, Arbuzov/rådet, T-258/17

→ Dom av den 11 juli 2018, Klyuyev/rådet, T-240/16

→ Dom av den 31 maj 2018, Kaddour/rådet, T-461/16

→ Dom av den 19 juni 2018, HX/rådet, T-408/16

→ Dom av den 14 mars 2018, Kim m.fl./rådet och kommissionen, förenade målen T-533/15 och T-264/16

→ Dom av den 27 september 2018, Ezz m.fl./rådet, T-288/15

Brexit

Under år 2018 uttalade domstolen sig i frågor rörande möjligheten att stoppa brexit, lagligheten av rådets beslut om inledande av brexitförhandlingar och verkställigheten av europeiska arresteringsorder som utfärdats av de brittiska myndigheterna.

På begäran av flera ledamöter av det skotska parlamentet, Förenade kungarikets parlament och Europaparlamentet vände sig en skotsk domstol till EU-domstolen för att få klarhet i om – för den händelse att **Förenade kungariket beslutade att stanna kvar i EU** – det är möjligt att Förenade kungariket ensidigt, det vill säga utan samtycke från EU eller övriga medlemsstater, återkallar anmälan om sin avsikt att lämna unionen. Domstolen besvarade denna fråga jakande, vilket betyder att en sådan återkallelse skulle få till följd att Förenade kungariket stannade kvar i EU på oförändrade villkor.

→ [Dom av den 10 december 2018, Wightman m.fl., C-621/18](#)

År 2016 utfärdade Förenade kungariket två **europeiska arresteringsorder** mot en man i syfte att åtala honom för grova brott. Mannen greps i Irland och motsatte sig att överlämnas till Förenade kungariket av det skälet att han ansåg att det fanns en risk för att han skulle fråntas de grundläggande rättigheter som EU-rätten garanterar personer som omfattas av en europeisk arresteringsorder. Som svar på en fråga från en irländsk domstol angav EU-domstolen att en europeisk arresteringsorder som utfärdats av brittiska myndigheter ska verkställas så länge som Förenade kungariket är medlem av EU, om det inte finns grundad anledning att tro att det finns en risk för att den berörda personen fråntas dessa rättigheter efter brexit.

→ [Dom av den 19 september 2018, RO, C-327/18 PPU](#)

Institutionell rätt

De rättigheter och skyldigheter som fastställs i EU-rätten gäller inte endast medlemsstaterna, företag och enskilda personer utan även EU:s institutioner. Institutionernas arbete ska nämligen utföras enligt fastlagda rättsliga regler, vars efterlevnad kontrolleras av EU-domstolen. Oavsett om det handlar om en process för att anta lagstiftning eller om utbetalningar ur EU:s budget är lagenligheten av institutionernas åtgärder avgörande för att allmänhetens förtroende för deras verksamhet och auktoritet ska bevaras.

En ledamot av Europaparlamentet anställde en **parlamentsassistent** under perioden 2010–2016 och mottog nära 300 000 euro för att avlöna denna. Eftersom ledamoten inte lyckades bevisa att den person som hon anställt faktiskt hade utfört arbetet som assistent beordrades hon av parlamentet att återbetala det erhållna beloppet. Tribunalen fann att ledamoten inte hade bevisat att den av henne anställda parlamentsassistenten faktiskt hade arbetat för henne och fastställde därför parlamentets beslut.

→ [Dom av den 19 juni 2018, Le Pen/parlamentet, T-86/17](#)

Enligt EU-rätten kan en medborgarkommitté bestående av minst en miljon EU-medborgare från åtminstone en fjärdedel av medlemsstaterna begära att kommissionen ska lägga fram ett lagförslag för EU-lagstiftaren. Ett sådant **EU-medborgarinitiativ** som döptes till "One of Us" inleddes för att få EU att upphöra med finansiering av verksamhet som innefattar destruktion av mänskliga embryon på forsknings- och folkhälsoområdet. Trots att initiativet fått in det antal underskrifter (en miljon) som krävs beslutade kommissionen att inte vidta några åtgärder. De personer som låg bakom initiativet väckte därför talan vid tribunalen mot kommissionens beslut. Tribunalen fann att kommissionens beslut var tillräckligt motiverat och att kommissionen inte kan bli skyldig att lägga fram ett lagförslag till följd av ett medborgarinitiativ. Tribunalen ogillade följaktligen talan.

→ [Dom av den 23 april 2018, One of Us m.fl./kommissionen, T-561/14](#)

Tillgång till handlingar

Tillgång till handlingar är en grundläggande del av EU-institutionernas öppenhetspolitik. Följaktligen har alla EU-medborgare och andra personer som är bosatta inom EU rätt att, med vissa begränsningar, få tillgång till handlingar som finns hos EU:s institutioner, organ, kontor och byråer.

I en dom upphävde tribunalen ett beslut av parlamentet att neka tillgång till handlingar som innehöll uppgifter om institutionernas ståndpunkter i pågående medbeslutandeförfaranden. I och med att parlamentet inte hade visat att fullständig tillgång till dessa handlingar kunde inverka negativt på beslutsprocessen var det i princip skyldigt att, efter en specifik begäran, ge tillgång till handlingarna rörande pågående **trepartsmöten** (informella möten mellan parlamentet, rådet och kommissionen där lagförslag diskuteras). Arbetet vid trepartsmötena utgör ett avgörande skede i lagstiftningsförfarandet och därför måste reglerna om tillgång till handlingar iakttas strängt.

[Dom av den 22 mars 2018, De Capitani/parlamentet, T-540/15](#)

B | NYCKELTAL FÖR DEN DÖMANDE VERKSAMHETEN DOMSTOLEN

Domstolen kan huvudsakligen pröva följande typer av mål:

- **Begäran om förhandsavgörande**, när en nationell domstol är osäker på hur en av EU:s rättsakter ska tolkas eller osäker på om rättsakten är giltig. Den nationella domstolen vilandeförklarar i ett sådant fall det nationella målet och ställer en fråga till EU-domstolen, som uttalar sig om hur de aktuella bestämmelserna ska tolkas eller om deras giltighet. Med hjälp av EU-domstolens svar kan den nationella domstolen sedan avgöra det nationella målet. I mål som kräver ett svar inom en mycket kort tid (till exempel i fråga om asyl, gränskontroll, bortförande av barn m.m.), används ett **förfarande för brådsakande mål om förhandsavgörande ("PPU")**.
- **Överklagande** av avgöranden som meddelats av tribunalen. Genom detta rättsmedel har domstolen möjlighet att upphäva tribunalens avgörande.
- **Direkt talan**, som huvudsakligen syftar till att
 - ♦ få en EU-rättsakt ogiltigförklarad ("**talán om ogiltigförklaring**") eller att
 - ♦ få fastställt att en medlemsstat har åsidosatt EU-rätten ("**talán om fördragsbrott**"). Om medlemsstaten inte följer domen i vilken fördragsbrottet fastställs kan domstolen efter en andra talan, benämnd talan om "**dubbelt fördragsbrott**", besluta om ekonomiska påföljder för medlemsstaten.
- Begäran om **yttrande** för att få klargjort huruvida ett avtal som EU avser att ingå med ett tredjeland eller en internationell organisation är förenligt med fördragen. En sådan begäran får framställas av en medlemsstat eller av en EU-institution (parlamentet, rådet eller kommissionen).

849 Inkomna mål

Mål om förhandsavgörande

568

varav **19** PPU

Medlemsstater som oftast framställer begäran om förhandsavgörande:

Tyskland	78	Spanien	67	Belgien	40
Italien	68	Frankrike	41		

Mål om direkt talan

63

varav

57	mål om fördragsbrott och	2	mål om "dubbelt fördragsbrott"
-----------	--------------------------	----------	--------------------------------

Överklaganden av tribunalens avgöranden

199

Ansökningar om rättshjälp

6 En part som inte har möjlighet att bära kostnaderna för förfarandet får ansöka om gratis rättshjälp.

760 Avgjorda mål

Mål om förhandsavgörande

520 varav **11** PPU

Mål om direkt talan

60

varav **30** fastställda fördragsbrott mot **17** medlemsstater

varav **5** domar om "dubbelt fördragsbrott"

Överklaganden av tribunalens avgöranden

165

där **27** av tribunalens avgöranden upphävdes

Genomsnittlig handläggningstid

15,7 månader

Förfaranden för brådskande mål om förhandsavgörande

3,1 månader

Huvudsakliga ämnesområden

- 58** Beskattning
- 77** Fri rörlighet, etableringsfrihet och inre marknaden
- 74** Immateriell och industriell äganderätt
- 15** Jordbruk
- 41** Konkurrens och statligt stöd
- 19** Konsumentskydd
- 33** Miljö
- 74** Område med frihet säkerhet och rättvisa
- 42** Socialrätt
- 38** Transport
- 12** Tullunionen

TRIBUNALEN

Tribunalen kan, i första instans, pröva mål där **fysiska** eller **juridiska personer** (med juridiska personer avses **bolag, sammanslutningar** m.m.), eller **medlemsstater** väcker talan mot rättsakter antagna av Europeiska unionens institutioner, organ och byråer. Tribunalen kan även avgöra mål om ersättning för skada som institutionerna eller deras anställda orsakat. En stor del av målen är av ekonomisk art: immaterialrätt (EU-varumärken och formgivningar), konkurrens och statligt stöd samt tillsyn av banksektorn och den finansiella sektorn.

Tribunalen är även behörig att pröva tvister mellan Europeiska unionen och dess anställda.

Tribunalens avgöranden kan överklagas till domstolen, som då endast prövar rättsfrågor.

834 Inkomna mål

Mål om direkt talan

732

varav

70

mål om statligt stöd och konkurrens (inklusive 4 mål där talan väckts av en medlemsstat)

301

mål om immateriell och industriell äganderätt

268

andra mål om direkt talan (inklusive 18 mål där talan väckts av en medlemsstat)

93

personalmål

Ansökningar om rättshjälp

49

En part som inte har möjlighet att bära kostnaderna för förfarandet får ansöka om gratis rättshjälp.

1 009

 avgjorda mål

Mål om direkt talan

893

varav

123

mål om statligt stöd och konkurrens

349

mål om immateriell och industriell äganderätt

110

personalmål

434

andra mål om direkt talan

Överklaganden av personaldomstolens avgöranden

9

där personaldomstolens avgörande upphävdes i

7

fall

Personaldomstolen, som inrättades år 2004, avskaffades den 31 augusti 2016 som ett led i reformen av Europeiska unionens domstolsstruktur. Pågående mål överfördes till tribunalen, som sedan den 1 september 2016 är den domstol som är behörig att avgöra personalmål.

Genomsnittlig handläggningstid

20

månader

Andel avgöranden från tribunalen som överklagats till domstolen

27 %

1 333

pågående mål
per den 31 december 2018

Huvudsakliga ämnesområden:

127 Ekonomisk och monetär politik

322 Immateriell och industriell äganderätt

43 Jordbruk

68 Konkurrens

8 Miljö

22 Offentlig upphandling

60 Restriktiva åtgärder

219 Statligt stöd

30 Tillgång till handlingar

162 Tjänsteföreskrifterna

ETT ÅR PRÄGLAT AV ÖPPENHET OCH DIALOG

3

A | STÖRRE EVENEMANG

Den dialog som EU-domstolen har med nationella domstolar och unionsmedborgare är inte begränsad till de rättsliga förfarandena utan berikas varje år av många olika slags kontakter.

År 2018 var ett år fyllt av möten och diskussioner som bidragit till att sprida och öka kunskapen om och förståelsen av EU-rätten och EU-domstolens praxis.

13

april

FINAL
I "EUROPEAN LAW
MOOT COURT"

European Law Moot Court Competition, som anordnas sedan närmare 30 år av European Law Moot Court Society, är en pläderingstävling vars syfte är att främja kunskapen om unionsrätten bland juridikstuderande. Tävlingen anses vara en av de mest prestigefyllda tävlingarna i världen och finalen anordnas varje år på domstolen. I finalen möts olika lag bestående av studenter från alla medlemsstater, men även från Förenta staterna. Studenterna pläderar inför en jury sammansatt av ledamöter av domstolen och tribunalen. Vinnare i 2018 års upplaga är laget från **College of Europe i Brygge** (Belgien). Priserna för bästa "generaladvokat" och bästa "ombud för kommissionen" gick till Tycho Tijn Eggenhuizen, **Maastrichts universitet** (Nederländerna) respektive Federica Velli, **Haags universitet** (Nederländerna).

5
maj

ÖPPET HUS VID EU- DOMSTOLEN

Den 9 maj firas Europadagen i alla medlemsstater till minne av det tal den franske ministern Robert Schuman höll den 9 maj 1950. I samband med dessa festligheter håller domstolen öppet hus. Fler än 180 frivilliga ur domstolens personal deltar aktivt och tar emot, informerar och guidar besökarna under avslappnade former vid en pedagogisk rundvandring i lokalerna. Under dagen har enskilda möjlighet att upptäcka institutionen och lära sig mer om dess uppdrag och funktionssätt. Det är också ett tillfälle att studera byggnadernas arkitektur och beundra de konstverk som utlånats av medlemsstaterna och som är ett uttryck för Europas konstnärliga och kulturella traditioner. Årets upplaga av öppet hus-dagen anordnades gemensamt av EU-domstolen och Europeiska investeringsbanken (EIB). Domstolen lockade fler än **2 200 besökare** som gavs möjlighet att delta i en frågestund med ordföranden Koen Lenaerts.

23
till
26
maj

FIDE-KONGRESSEN

Internationella europarättsföreningen (FIDE) bildades år 1961 av EU:s sex grundarstater (Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland). Nuförtiden samlar FIDE europarättsföreningar från alla medlemsstater och kandidatländer samt från Norge och Schweiz. Vartannat år hålls en kongress som betraktas som en av de viktigaste och mest prestigefyllda konferenserna om EU-rätt. Med ungefär 500 deltagande jurister är kongressen ett tillfälle för framträdande företrädare

för den akademiska världen att träffa såväl domare och generaladvokater från domstolen och tribunalen, domare från nationella högsta domstolar och andra domstolar, tjänstemän från EU-institutionerna och nationella ministerier som advokater. År 2018 hölls den 28:e kongressen i Estoril (Portugal). Den hade tre teman: den inre marknaden och den digitala ekonomin; skatter, statligt stöd och snedvridning av konkurrensen; den yttre dimensionen av EU:s politikområden.

4
oktober

**BIBLIOTEKETS
DISKUSSIONS-
FORUM**

EU-domstolens bibliotek är en referens när det gäller EU-rätt. Ett diskussionsforum samlade under en dag ett hundratal biblioteksansvariga från domstolar som ingår i Europeiska unionens domstolsnätverk, europeiska juridiska bibliotek och från andra institutioner och byråer. Ämnet för dagen var de utmaningar som moderna juridiska bibliotek ställs inför vad gäller bland annat ny

teknik och digitalisering. Tack vare detta forum togs de första stegen mot att inleda samarbeten med andra bibliotek för att utvidga utbudet av dokumentation till användarna.

18
till
20
november

DOMARMÖTE

Varje år träffas domare från olika domstolar i medlemsstaterna i samband med det domarmöte som EU-domstolen anordnar för att diskutera olika områden inom EU-rätten. Evenemanget, som anordnades första gången år 1968, syftar till att stärka den rättsliga dialog som förs mellan EU-domstolen och nationella domstolar, i synnerhet genom förfarandet för begäran om förhandsavgörande. Domarmötet syftar även till att främja spridningen och den enhetliga tillämpningen av EU-rätten, eftersom

de nationella domstolarna är de första som tillämpar den i de tvister de har att avgöra. I år deltog 155 domare i mötet, under vilket det hölls diskussioner med domstolens ledamöter om förfarandet för förhandsavgörande, stadgan om de grundläggande rättigheterna, asyl och invandring, civilrättsligt samarbete, bekämpande av olika former av missbruk (skatterätt, konsumenträtt, utstationering av arbetstagare) och om den senaste utvecklingen av tribunalens praxis.

OFFICIELLA BESÖK

Som ett led i den kontinuerliga institutionella dialog som förs mellan EU-domstolen, övriga europeiska institutioner, internationella domstolar samt medlemsstaternas institutioner och domstolar, tog **EU-domstolen** år 2018 emot EU-kommissionären med ansvar för konkurrensfrågor Margrethe Vestager, EU-kommissionären med ansvar för rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet Věra Jourová, EU-parlamentarikerna Tiemo Wölken och Monika Hohlmeier, samt delegationer från "European Federation of Energy Law Associations" (EFELA), Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och European Association of Supreme Court Bars.

Domstolen har även tagit emot besök av Seamus Woulfe SC, Attorney General i Irland, Bruno Lasserre, vice ordförande för Högsta förvaltningsdomstolen i Frankrike, Frédéric Van Leeuw, Belgiens federala åklagare, och François Molins, allmän åklagare i Paris, samt delegationer från högt uppsatta domare och jurister från Polen, Högsta domstolen i Finland, Irlands högsta domstol och Kroatens högsta domstol.

Dessutom har domstolen haft besök av delegationer från det flamländska parlamentet, den tyskspråkiga gemenskapen i Belgien, Berliner Abgeordnetenhauses (Berlins representanthus), Statsrevisorerna (Danmarks kommitté för budgetkontroll) och kommittéerna för revision och utrikes frågor inom Litauens parlament.

Slutligen har olika högt uppsatta personer besökt domstolen, däribland Luxemburgs premiärminister Xavier Bettel (foto), Kroatens premiärminister Andrej Plenković, Tysklands förbundsminister för rättsliga frågor och konsumentskydd Katarina Barley (foto), Kroatens justitieminister Dražen Bošnjaković och Bulgariens justitieminister Tsetska Tsacheva.

År 2018 besökte **EU-domstolen** Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg, Luxemburgs överdomstol, Sechser-Treffen (möte mellan tyska författningsdomstolar i Karlsruhe, Tyskland), Högsta domstolen i Förenade kungariket och Högsta förvaltningsdomstolen i Frankrike. Domstolen reste även till Sverige för att träffa ledamöter av Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen, Svea Hovrätt och förvaltningsrätten i Stockholm. Under detta besök hade delegationen från EU-domstolen även tillfälle att träffa justitiekanslern, justitieministern, inrikesministern, utrikesministern, EU-ministern och handelsministern.

Tribunalen tog under år 2018 emot delegationer från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, skotska domstolar och från Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet (EUIPO).

En delegation från tribunalen reste även till EUIPO i Alicante (Spanien) för att delta i den årliga konferensen "IP Case Law Conference", där såväl sakfrågor som processuella frågor på området för varumärken och formgivning avhandlades.

EN KONTINUERLIG DIALOG MED JURISTER

- Upprätthållande av dialogen med nationella domare

Möten med fler än

2 400

nationella domare

- Nationella domare har tagits emot i samband med det årliga domarmötet eller under en praktikperiod på 6 eller 10 månader vid en domares kabinett
- Seminarier som anordnats vid EU-domstolen
- Föredrag har hållits för nationella domare inom ramen för europeiska sammanslutningar och domstolsnätverk
- Deltagande i högtidliga ceremonier vid nationella högsta domstolar och domstolar i högre instans och möten med ordföranden och vice-ordföranden för europeiska högsta domstolar

- Främjande av tillämpningen av och kunskapen om EU-rätten

705

besöksgrupper

som får en presentation om de muntliga förhandlingar de är åhörare vid eller om de båda instansernas funktionssätt

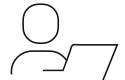
varav

197

grupper av yrkesverksamma jurister

närmare bestämt **3 825** personer

303

juristpraktikanter

453

externa användare

studenter, forskare, professorer som har gjort efterforskningar i institutionens bibliotek

EN TÄT DIALOG MED MEDBORGARE I EU

19 493

besökare

varav

2 233

under öppet
hus-dagen

207

pressmeddelanden

det vill säga
sammanlagt

2 259

språkversioner

För att underlätta för
journalisterna i medlemsstaterna
översätts varje
pressmeddelande till flera språk.
Pressmeddelandena publiceras på
följande adress: [curia.europa.eu/
jcms/PressRelease](https://curia.europa.eu/jcms/PressRelease)

490

tweeter har skickats via
domstolens Twitter-konton,

som
har fler
än

61 500

följare

112

ansökningar om tillgång till
domstolens administrativa
handlingar och till domstolens
historiska arkiv

Ungefär

43 000

förfrågningar om upplysningar
per år

EN REGELBUNDEN OFFICIELL OCH INSTITUTIONELL DIALOG

29

officiella besök

3

högtidliga sammankomster

EN ADMINISTRATION I RÄTTSKIPNINGENS TJÄNST

4

Domstolens justitiesekreterare, tillika institutionens generalsekreterare, leder domstolens administrativa avdelningar under ordförandens överinseende.

Han redogör här för avdelningarnas engagemang till stöd för den dömande verksamheten.

INSTITUTIONENS TJÄNSTEAVDELNINGAR: STÖD TILL DEN DÖMANDE VERKSAMHETEN

Institutionens administrativa struktur genomgick en grundlig omorganisation under år 2018 (se rutan). Den gjorde det möjligt att hantera den utmaning som följer, å ena sidan, av de personalnedskärningar som EU:s institutioner ålagts, vilka har lett till en minskning av personalstyrkan i tjänsteavdelningarna med 6,5 % under perioden 2013–2017, och, å andra sidan, av ökningen av domstolens och tribunalens arbetsbörda som givetvis har återverkningar på de avdelningar som bistår den dömande verksamheten.

Tack vare den nya organisationen har det varit möjligt att skapa **nya synergier mellan de olika tjänsteavdelningarna**, rationalisera arbetsflödena och även att främja ett gemensamt utnyttjande av resurserna på områden av ömsesidigt intresse. Med hänsyn till de nya regelverk som har trätt i kraft (till exempel den nya dataskyddsförordningen och institutionernas nya budgetförordning) har samtliga tjänsteavdelningar nämligen behövt se över sina arbetsmetoder i grunden.

Institutionens nya administrativa struktur som började gälla den 1 januari 2018 bygger huvudsakligen på följande tre målsättningar, nämligen att

- gynna en koordinerad och effektiv användning av institutionens mänskliga och materiella resurser, en uppgift som anförtratts Generaldirektoratet för administration, vilket hädanefter omfattar direktoratet för personal och personaladministration, direktoratet för budget och finansiella frågor och direktoratet för byggnader och säkerhet;
- säkerställa en förnuftig förvaltning av den juridiska flerspråkigheten, men även skyddet och främjandet av denna, genom introduktionen av "Strategi för flerspråkigheten" under ledning av det nya Generaldirektoratet för flerspråkighet som omfattar direktoraten för tolkning och juridisk översättning (se sidan 61);
- säkerställa bevarande, delning och strukturerad spridning av information, i både institutionellt och rättsligt hänseende, under ledning av det nya Generaldirektoratet för information (som sammanför de tre direktoraten för biblioteket, informationsteknik respektive kommunikation).

Dessa förändringar har även medfört att tjänsteavdelningarna har tagit tillfället i akt att **utvärdera om de tjänster de tillhandahåller motsvarar förväntningarna** hos domstolarna i EU, fackfolk och enskilda medborgare. Bland annat har det förts en djupgående diskussion angående såväl de tjänster som institutionens direktorat för forskning och dokumentation tillhandahåller till stöd för den dömande verksamheten som arbetet med analyser, indexering och spridning av rättspraxis som särskilt är riktat mot yrkesverksamma jurister och den akademiska världen. För att på bästa sätt uppfylla förväntningarna hos nationella domstolar och parternas företrädare fortsätter EU-domstolen även att arbeta för en digitalisering av dokumentflödena i samband med de rättsliga förfarandena, särskilt genom it-applikationen e-Curia (se sidan 60). För att ta hänsyn till allmänhetens oro vad gäller skyddet av personuppgifter har domstolen slutligen ändrat sin policy i fråga om publicering på internet av vissa juridiska dokument i syfte att stärka uppgiftsskyddet för personer som på något sätt förekommer i mål om förhandsavgörande.

De olika tjänsteavdelningarna arbetar dessutom på en omfattande **modernisering av de tekniska hjälpmedel** de använder, för att åstadkomma ett integrerat och mer övergripande system. De största projekten på området för den dömande verksamheten respektive administration avser ett nytt integrerat it-system för handläggningen av målen och ett system för administrativ dokumenthantering.

Parallellt med denna omorganisation **genomgår även personalförvaltningen en förändring**. Syftet är att skapa en öppnare organisation och dela kunskap och information och även att verka för en mer jämlik karriärutveckling. Tjänstemän och övriga anställda ingår i ett övergripande projekt som innefattar ett utökat utbud av managementkurser, job shadowing mellan avdelningarna, mer delegering av uppgifter och även uppmärksammandet av kvinnors möjligheter att nå ledande positioner.

I sin ständiga strävan efter effektivisering har institutionen emellertid inte begränsat sig till att förändra den administrativa strukturen och de olika avdelningarnas funktionssätt. Den har även beslutat att förstärka **samarbetet med omvärlden** för att gynna utbyte av bästa praxis och kontakterna med andra domstolar.

I det sammanhanget utgör bildandet av **Europeiska unionens domstolsnätverk** mellan de 28 medlemsstaternas författningsdomstolar och högsta domstolar och EU-domstolen, åtföljt av lanseringen av en plattform för samarbete mellan nätverkets medlemmar i januari 2018, ett viktigt steg mot ett ökat samarbete till gagn för en högkvalitativ och snabb rättskipning. Tack vare domstolsnätverket kan medlemmarna utforska nya möjligheter till samarbete med varandra, underlätta uppföljningen av rättspraxis utveckling och förena sina ansträngningar vad gäller uppgifter av gemensamt intresse, såsom juridisk forskning.

Ett annat exempel på ett givande samarbete i syfte att höja kvaliteten på servicen till såväl externa som interna användare utgörs av det arbete som **europiska juridiska bibliotek** har utfört på initiativ av domstolens direktorat för biblioteket. Under en dag i oktober 2018 anordnade direktoratet nämligen ett stort diskussionsforum som behandlade de utmaningar som juridiska dokumentationsavdelningar och bibliotek står inför. Detta initiativ banar vägen för ytterligare samarbete i framtiden mellan de aktörer som stöder den dömande verksamheten.

EU-domstolen utvidgar på detta sätt den domstolsdialog som föreskrivs i fördragen till en institutionell och administrativ dialog som inte endast ger den möjlighet att förstärka de goda relationer som den redan har med de nationella domstolarna utan även att konsolidera den europeiska rättskipningens – även sett ur en rent operationell synvinkel – förankring i medlemsstaternas traditioner och praxis.

Alfredo Calot Escobar
Justitiesekreterare

EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOLSNÄTVERK

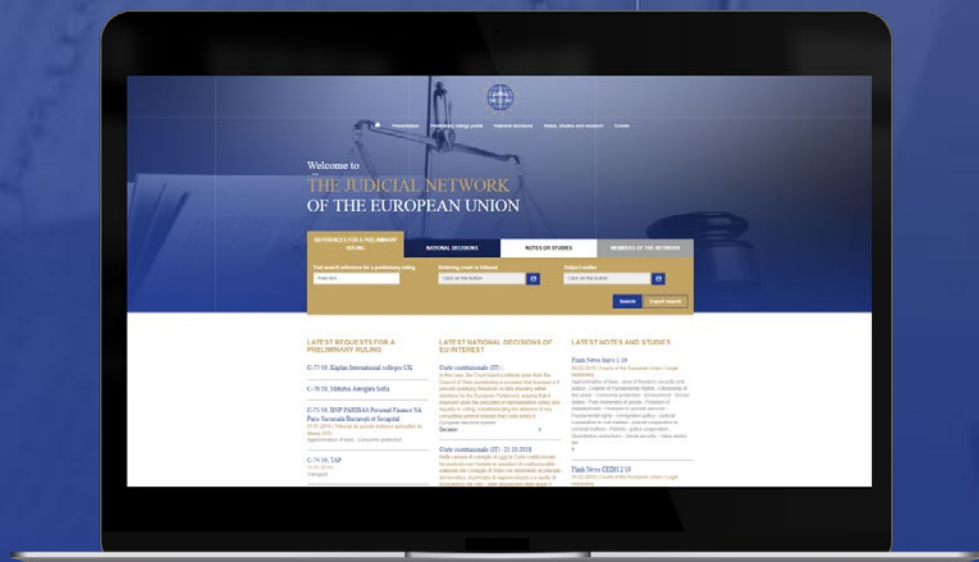
Europeiska unionens domstolsnätverk bildades i samband med firandet av 60-årsjubileet av Romfördragets undertecknande år 2017. Initiativtagare till nätverket var ordföranden för Europeiska unionens domstol och ordförandena för medlemsstaternas författningsdomstolar och högsta domstolar.

Nätverket är ett resultat av den gemensamma önskan som uttryckts av 72 högre domstolar i de 28 medlemsstaterna och EU-domstolen om att förstärka samarbetet mellan nationella domstolar – vilka tillämpar EU-rätten – och EU-domstolen – som säkerställer dess enhetliga tolkning – i en dialog som är avsedd att höja kvaliteten på rättskipningen och stärka skyddet av de rättigheter som tillkommer rättssökande inom EU.

Nätverkets första skapelse som såg dagens ljus i januari 2018, det vill säga mindre än ett år efter nätverkets bildande, var en samarbetsplattform som fungerar på samtliga officiella unionsspråk och som tagits fram för att EU-domstolen och de nationella domstolarna ska kunna ta del av varandras arbeten.

På detta sätt kan de dela med sig av sin praxis och sina forsknings- och analysarbeten till domarkollegor i andra medlemsstater, i syfte att dela kunskap och förbättra effektiviteten. Nätverket svarar även mot en önskan att fördjupa förståelsen av de nationella rättsordningarna med utgångspunkt i en strävan efter ömsesidigt berikande till gagn för en rättskipning som respekterar både europeiska och nationella traditioner.

Nätverkets plattform har för närvarande fler än 2 000 användare inom medlemsstaternas författningsdomstolar och högsta domstolar. Styrkt av denna framgång och med hänsyn till den rikhaltiga dokumentation som har delats på plattformen har domstolen för avsikt att även ge allmänheten, och följaktligen samtliga yrkesverksamma jurister, tillgång till alla dokument som kan tänkas vara av intresse för deras verksamhet. Detta kommer att ske i slutet av år 2019.

SKYDD AV PERSONUPPGIFTER I SAMBAND MED MÅL OM FÖRHANDSAVGÖRANDE

I dagens samhälle medför den tekniska utvecklingen, *big data* och internets allmänna utbredning stora utmaningar vad gäller skyddet av personuppgifter. En viktig händelse under år 2018 på både nationell nivå och EU-nivå var ikraftträdandet av ett nytt regelverk som stärker medborgarnas rättigheter bland annat genom att vissa principer som ursprungligen formulerats i EU-domstolens praxis har stadfäst i lagstiftning.

Som ett led i denna utveckling antog domstolen under år 2018 nya riktlinjer till skydd för de rättssökande i samband med publicering av olika dokument rörande mål om förhandsavgörande. Domstolen har således beslutat att ersätta namnen på fysiska personer som är parter eller på annat sätt förekommer i sådana mål med initialer, såväl i målets själva namn som i dokument som finns tillgängliga på internet (förhandlingskalender, förslag till avgörande, domar, pressmeddelanden m.m.). Alla ytterligare uppgifter som kan göra det möjligt att identifiera personerna avlägsnas likaså. Riktlinjerna tillämpas i princip i alla mål om förhandsavgörande som har inletts från och med den 1 juli 2018, om inte det finns särskilda omständigheter i målet som motiverar ett annat förhållningssätt.

För att samtidigt se till att principen om en öppen rättskipning iakttas har dessa åtgärder ingen inverkan på handläggningen av målen eller förfarandets förlopp (bland annat vad gäller förhandlingarnas genomförande).

Tillsammans med medlemsstaterna, som redan har anpassat sin lagstiftning, bidrar således EU-domstolen till att stärka personuppgiftsskyddet för enskilda rättssökande i de juridiska dokument som publiceras på internet.

"E-CURIA": EN MODERN, EFFEKTIV OCH MILJÖVÄNLIG APPLIKATION FÖR UTVÄXLING AV JURIDISKA DOKUMENT

e-Curia är en internetbaserad plattform som används gemensamt av domstolen och tribunalen. Med hjälp av e-Curia är det möjligt att ge in inlagor och genomföra delgivning elektroniskt. Sedan lanseringen år 2011 har e-Curia rönt stor framgång: antalet användarkonton och andelen av inlagor som ges in via e-Curia ökar ständigt. Sedan den 1 december 2018 inges 100 % av alla inlagor till tribunalen via e-Curia.

Med hänsyn till den positiva feedback som användarna (advokater och ombud) har lämnat, och till de effektivitetsvinster som följer av den snabba elektroniska kommunikationen och av att användningen av blandade format (pappersform och elektronisk form) överges, har tribunalen beslutat att gå vidare med digitaliseringen av förfarandena.

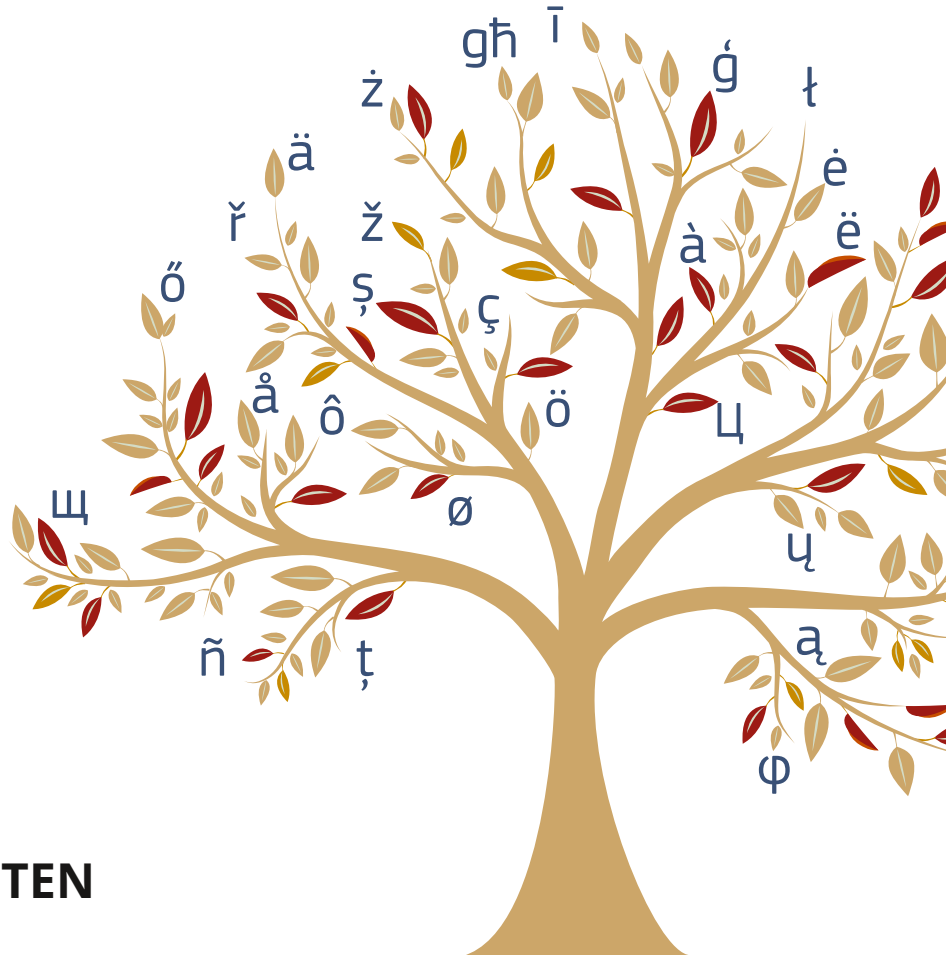
Tack vare de ändringar i tribunalens rättegångsregler som antogs i juli 2018, och antagandet av ett nytt beslut om ingivande av inlagor och om delgivning av domar och beslut, blev e-Curia den 1 december 2018 det enda sättet för utväxling av domstolshandlingar.

Detta gäller för samtliga rättegångsdeltagare (sökande, svarande, klagande, motparter och intervenienter) och alla typer av mål, även mål i brådsökande förfaranden, med vissa undantag i enlighet med principen om rätt till domstolsprövning (till exempel när det är tekniskt omöjligt att använda e-Curia eller när en sökande som inte företräds av en advokat ansöker om rättshjälp).

Denna för tribunalen viktiga reform bör ha gynnsamma resultat såväl för rättskipningen – genom att målens handläggning rationaliseras – som för rättegångsdeltagarna och miljön.

Användningen av e-Curia är gratis och dokumentöverföring är möjlig dygnet runt på årets alla dagar. Tack vare e-Curia behöver inte dokument med åtföljande bestyrkta kopior i pappersform skickas till Luxemburg, vilket bidrar till att minska koldioxidsutsläppen (se sidorna 64 och 65).

EN STRATEGI FÖR FLERSPRÅKIGHETEN

År 2018 var det 60 år sedan förordning nr 1/58 om vilka språk som ska användas vid EU:s institutioner antogs och samma år antog EU-domstolen en ny handlingsplan för att främja flerspråkigheten. Handlingsplanen bär namnet "En strategi för flerspråkigheten". Avsikten med denna strategi är att utforma och genomföra olika initiativ i syfte att öka förståelsen för flerspråkigheten och skydda den. Initiativen ingår i en strategi för aktiv, bred och varaktig kommunikation under vilken domstolens Generaldirektorat för flerspråkighet kommer att samarbeta med flera andra av domstolens tjänsteavdelningar.

För domstolen såsom den institution som ansvarar för att **EU-rätten** följs – varvid tolkningen och tillämpningen av EU-rätten per definition sker på flera språk – är flerspråkigheten ett grundläggande krav i en rättvis rättegång och en oundgänglig bärare av domstolens praxis som rättskälla.

Det finns ingen motsvarighet till domstolens regler för språkanvändning vid någon annan domstol i världen; vart och ett av EU:s officiella språk (24 stycken) kan vara rättegångsspråk. Domstolen är alltså skyldig att kunna kommunicera med parterna i målen på deras språk och se till att rättspraxis finns tillgänglig på samtliga officiella språk. Det sistnämnda har särskilt stor betydelse, eftersom domstolens rättspraxis ska **tillämpas direkt** i medlemsstaterna och **har företräde** i mål om förhandsavgörande. Tillämpningen av denna fullständiga flerspråkighet ställer krav på hantering av 552 språkkombinationer!

EU-rätten är varken en internationell eller en utländsk rättsordning utan en del av medlemsstaternas nationella rättsordning. Den skapar alltså rättigheter och skyldigheter för medborgarna i alla medlemsstater vilka ska kunna få kännedom härom och utverka skydd av dem på sitt eget språk.

För att bättre kunna fullgöra sitt uppdrag beslutade domstolen att från den 1 januari 2018 sammanföra språktjänstens båda grenar, det vill säga tolkning och juridisk översättning, till ett enda generaldirektorat för flerspråkighet. Denna administrativa omstrukturering är avsedd att höja språktjänstens effektivitet samt göra den synligare, och ska åtföljas av olika initiativ för att öka medvetenheten kring flerspråkigheten och förklara vad denna innebär med utgångspunkt i det dagliga arbetet vid domstolen, allt för att bevara och skydda den.

Strategin för flerspråkigheten har redan tagit ett konkret uttryck genom inspelningen, år 2018, av ett konstnärligt filmverk om flerspråkigheten vid domstolen. I filmen gestaltas juristlingvisternas och tolkarnas arbete under förhandlingar, sammanträden, juridiska workshoppar m.m. Verket, som består i en visning på flera skärmar samtidigt, där varje skärm visar inslag på ett visst tema, visades för första gången i januari 2019 på "Haus der Kulturen der Welt" (Världskulturhuset) i Berlin. Efter visningen följde en konferens med en debatt.

Handlingsplanen "En strategi för flerspråkigheten" är permanent och bland de planerade åtgärderna för år 2019 ingår en bok om flerspråkigheten och hur den tillämpas vid domstolen.

Samtidigt som år 2019 kommer att innehålla en rad förändringar för flerspråkigheten, särskilt tekniska, tjänar domstolens handlingsplan till att påminna nationella institutioner och alla medborgare i EU om att flerspråkigheten är något mer än ett ideal eller en nödvändighet. Flerspråkigheten är först och främst en tillgång för den Europeiska unionen med dess kulturella och rättsliga mångfald och, i synnerhet, ett medel för unionen att behålla en så nära kontakt som möjligt med sina medborgare.

Direkt effekt eller direkt tillämplighet

EU-rätten är tillämplig i medlemsstaterna; det ankommer på medlemsstaternas myndigheter att se till att EU-rätten tillämpas korrekt. Om ett mål i en nationell domstol rör en EU-rättslig bestämmelse är det inte bara så att den domstolen själv får tillämpa bestämmelsen, utan den ska göra det på eget initiativ för att tillvarata de rättigheter som enskilda och företag åtnjuter enligt EU-rätten.

Företräde

Medlemsstaterna har beslutat att dela vissa av sina befogenheter på EU-nivå. I händelse av konflikt mellan nationell rätt och EU-rätten ska den sistnämnda ha företräde och nationella bestämmelser som strider mot den får inte tillämpas.

EU-DOMSTOLEN PÅ TWITTER

Sedan april 2013 finns EU-domstolen på Twitter. Via två konton som sköts av direktoratet för kommunikation sprider domstolen sin praxis snabbare och i vidare kretsar. Medan dessa konton (ett på franska och ett på engelska) hade omkring 42 000 följare år 2017 steg denna siffra till fler än 60 000 (närmare bestämt 61 548) i slutet av år 2018. Denna ökning med 45 % jämfört med året dessförinnan är resultatet av en mer aktiv kommunikationspolicy avseende sociala nätverk.

Tidigare använde domstolen endast Twitter för att sprida pressmeddelanden. Nuförtiden utnyttjar den tweetar för att informera sina följare om händelseutvecklingen i mål av stort medialt intresse genom att skicka meddelanden om datum för anhängiggörande, förhandlingar och avkunnande av dom i målen. Tweetarna redogör även för andra händelser av intresse, såsom viktiga evenemang vid domstolen, exempelvis högtidliga sammankomster eller protokollära besök.

Twitter har många olika funktioner som gör det möjligt att bifoga foton, kortfilmer och hyperlänkar till pressmeddelanden eller relevant dokumentation angående målen. Information kan på så sätt spridas på ett sätt som är mer dynamiskt och attraktivt för följarna, som därmed uppmuntras att vidareutvitra.

Under år 2018 skickades inte mindre än 490 tweetar, jämfört med 350 under året dessförinnan.

Genom denna dynamiska och aktiva närvaro på detta sociala nätverk kan domstolen kommunicera närapå i realtid och bidrar till att öka allmänhetens kunskap om domstolens rättspraxis och verkningarna av denna.

Genom att följa den information som publiceras på domstolens båda Twitter-konton kan medborgarna i Europa hålla sig uppdaterade om unionsdomstolarnas dömande verksamhet och även bidra till att information om den sprids vidare.

EN MILJÖMEDVETEN INSTITUTION

EU-domstolen driver sedan flera år en ambitiös miljöpolicy i syfte att uppfylla strängast tänkbara krav i fråga om hållbar utveckling och miljöskydd.

Detta fasta miljöengagemang är institutionens ledstjärna i de olika byggnadsprojekt den genomför och i den dagliga förvaltningen av institutionens resurser. Ett bevis på detta är Emas-registreringen (Eco-Management and Audit Scheme) av den 15 december 2016.

Emas-certifieringen, som inrättades genom en EU-förordning och som tilldelas organisationer som uppfyller stränga krav i fråga om miljöpolitik och ansträngningar för miljöskydd och hållbar utveckling, utgör således ett stort erkännande av domstolens ekologiska engagemang och höga miljöprestanda.

Domstolen har satt upp som mål att minska andelen återvinningsbart avfall i kategorin osorterat avfall med 10 % under perioden 2016–2018.

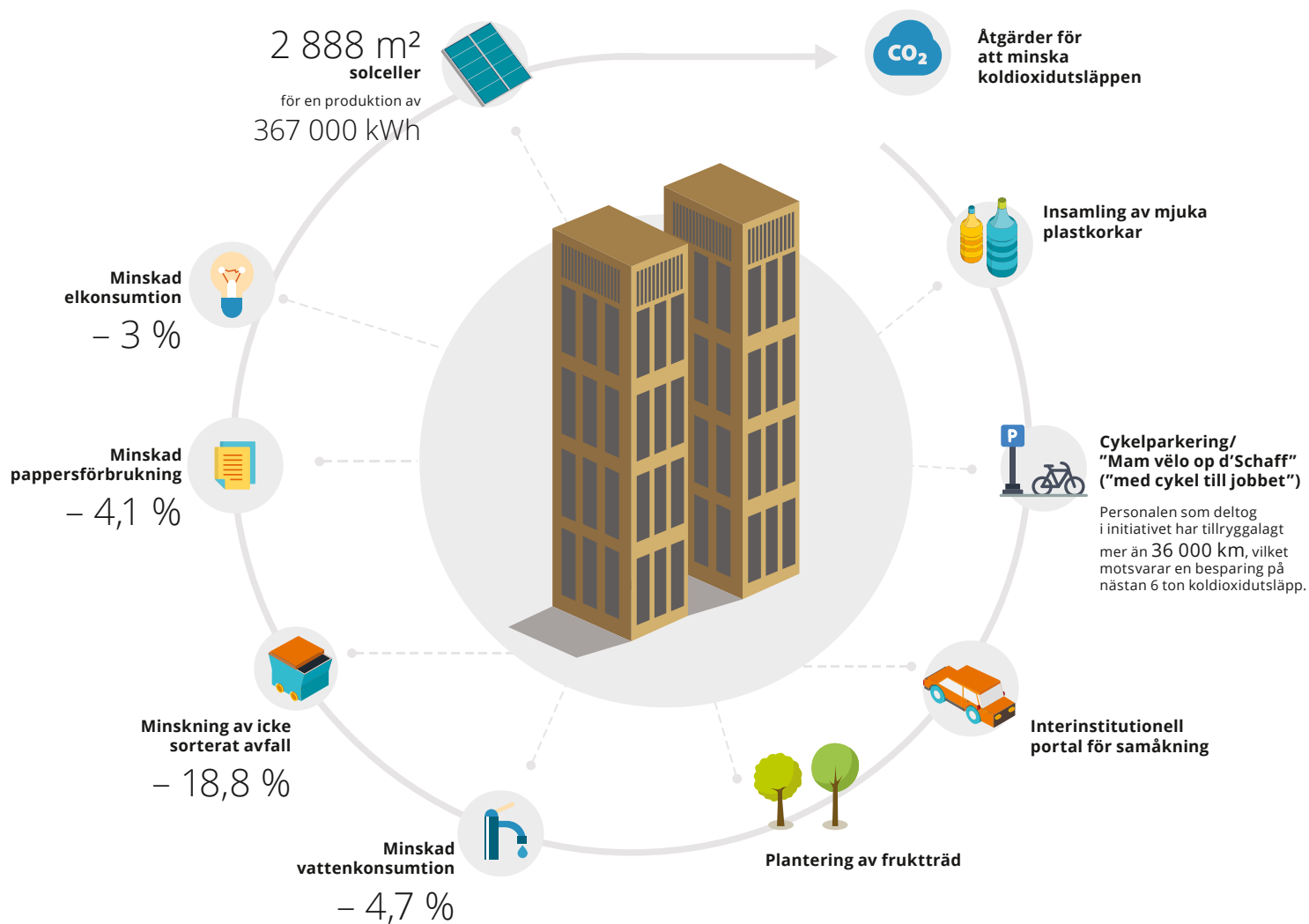

Det faktum att e-Curia (se sidan 60) är det enda sättet för utväxling av juridiska dokument mellan parternas företrädare och tribunalen sedan den 1 december 2018 kommer att få en positiv inverkan på miljön. Som exempel kan nämnas att om de 823 076 sidor med inlagor som överförts till tribunalen via e-Curia hade getts in i pappersformat med bifogade bestyrkta kopior (3 obligatoriska kopior för tribunalen och ytterligare lika många kopior som det är parter i ett mål) skulle det ha genererat fler än 4 miljoner sidor, motsvarande mer än 10 ton papper, som dessutom hade behövt fysiskt transporteras ända till Luxemburg.

Motsvarande 66 familjers årliga elförbrukning.

Miljöindikatorerna avseende vatten, avfall, papper och elektricitet är desamma som år 2017. Förändringarna anges i förhållande till referensåret 2015.

FRAMTIDS- VISIONER

5

ETT ÅR FYLLT AV UTMANINGAR OCH NYA PERSPEKTIV

I sin ständiga strävan efter att uppnå effektivitetsvinster har EU-domstolen de senaste åren visat att det är möjligt att sätta upp realistiska mål för att förkorta handläggningstiden samtidigt som rättskipningen håller samma odiskuterat höga kvalitet.

Dessa ansträngningar går under år 2019 in i en ny fas genom införandet av en mekanism med prövningstillstånd för överklaganden i vissa typer av mål. Kontrollen av rättstillämpningen kommer därigenom att bli mer effektiv samtidigt som domstolen kan koncentrera sig på mål som ger upphov till viktiga rättsfrågor.

Vidare kommer under de kommande månaderna särskild uppmärksamhet att riktas mot tribunalen som fyller 30 år under år 2019. Beslutet om att inrätta tribunalen antogs av rådet i oktober 1988 men det var först den 25 september 1989 som de första ledamöterna påbörjade sin tjänstgöring. Högtidlighållandet av denna årsdag kommer att vara ett tillfälle att skildra utvecklingen av den rättsliga instans som spelar en väsentlig roll när det gäller att kontrollera EU-rättens efterlevnad, särskilt avseende regleringen av ekonomiska myndigheter och av den inre marknaden.

2019
goals

1.

2.

3.

4.

7
ls

HÅLL DIG
UPPDATERAD!

6

Använd sökmotorn för tillgång till domstolens och tribunalens praxis via webbplatsen Curia:

curia.europa.eu

Följ rättspraxis och andra nyheter från domstolen:

- via **pressmeddelanden** som publiceras på adressen curia.europa.eu/jcms/PressRelease
- genom att prenumerera på domstolens **RSS-flöde** på följande adress: curia.europa.eu/jcms/RSS
- genom att följa institutionens **Twitter-konto**: **@CourUEPresse** eller **@EUCourtPress**
- genom att ladda ner **appen CVRIA** för smarttelefoner och datorplattor

För ytterligare information om domstolens verksamhet:

- besök webbsidan för **årsrapporten 2018**: curia.europa.eu/jcms/AnnualReport
 - Årsöversikten
 - Rapporten om den dömande verksamheten
 - Förvaltningsrapporten
- Titta på **kortfilmerna på YouTube**

Tillgång till institutionens handlingar:

- De **historiska arkiven**: curia.europa.eu/jcms/archive
- **Administrativa handlingar**: curia.europa.eu/jcms/documents

Besök EU-domstolen

- Institutionen erbjuder **besöksgrupper ett individuellt program** utifrån varje grupps intressen (möjlighet att närvara vid en förhandling, guideade besök av domstolens lokaler och konstverk, studiebesök): curia.europa.eu/jcms/visits
- Genom ett **virtuellt besök** kan du även flyga över domstolens byggnader och komma in där utan att resa hemifrån: curia.europa.eu/visit360/

För all information om institutionen:

- Använd kontaktformuläret: curia.europa.eu/jcms/contact

EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

DOMSTOLEN
L-2925 LUXEMBURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

TRIBUNALEN
L-2925 LUXEMBURG
LUXEMBURG
TEL. +352 4303-1

Domstolens webbplats: curia.europa.eu

Manuskriptet färdigställt i februari 2019.
Uppgifter per den 31.12.2018

Varken institutionen eller någon person som agerar på institutionens vägnar är ansvarig för hur nedanstående uppgifter används.

Luxemburg: Europeiska unionens domstol/Direktoratet för kommunikation – Enheten för elektroniska publikationer och media
Europeiska unionens publikationsbyrå

© Europeiska unionen, 2019

Foton © Georges Fessy

Kopiering tillåten med angivande av källan.

För vidareutnyttjande eller kopiering av fotografier eller annat material som inte omfattas av Europeiska unionens upphovsrätt måste tillstånd begäras direkt från upphovsrättsinnehavaren.

Print QD-AQ-19-001-SV-C - ISBN 978-92-829-3006-9 - ISSN 2467-1436 - doi:10.2862/372278

PDF QD-AQ-19-001-SV-N - ISBN 978-92-829-3029-8 - ISSN 2467-1665 - doi:10.2862/648286

EUROPEISKA UNIONENS
DOMSTOL

Direktoratet för kommunikation
Enheten för elektroniska publikationer och media

April 2019

